PRO

Var med och förändra!

Handlingsprogram 2026–2030

Innehåll

PRO:s tio viktigaste intressepolitiska frågor 3
Inledning 5
Med lust och av omtanke 5
Meningsfullhet. Hela livet 5
Våra grundläggande värderingar 7
PRO:s ställningstaganden inom hälsa, ekonomi och trygghet 9
Hälsa 9
Äldres hälsa 9
En välfärd för alla 9
Förebyggande hälsoarbete 9
Psykisk hälsa 10
Länge leve lusten! 10
En äldreomsorg att lita på 10
Kvalitet i äldreomsorgen 11
Mat – en källa till glädje och hälsa 11
Hälso- och sjukvård för äldre 12
Hjälpmedel – för en trygg vardag 12
Tänderna – en del av kroppen 13
Läkemedel för äldre 13
En värdig avslutning på livet 13
Ekonomi 14
Trygg ekonomi för livet efter arbetslivet 14
Reformering av den allmänna pensionen 14
Jämställda pensioner 15
Pensionärerna och arbetslivet 15
Rättvis skatt för pensionärer 16
Den kollektivavtalade pensionen 16
Stärk konsumentmakten 16
Ett jämställt pensionärsliv 17
Pensionärers boende – en fråga om frihet 17
Trygghet 19
En orolig tid 19
Äldre i fredstida kriser och krig 19
Bedrägerier som drabbar äldre 19
Artificiell intelligens (AI) och digitalisering 20
Klimat och hållbarhet 21
PRO tar plats i världen 22

PRO:s tio viktigaste intressepolitiska frågor

1. Stärk pensionärernas röst i samhället

Pensionärsrörelsens organisationer är en viktig del av det civilsamhälle som bär upp och förverkligar demokratin. Tillgång till förenings- och verksamhetslokaler, goda villkor för folkbildningen och föreningslivet samt en lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner att organisera pensionärsråd stärker pensionärernas demokratiska röst. Dessutom behöver arbetet för pensionärers mänskliga rättigheter stärkas, både i Sverige och globalt. Det behövs en global konvention om äldres mänskliga rättigheter.

2. Krossa ålderismen

Ålderism är ett allvarligt samhällsproblem som står i vägen för att samhället och enskilda pensionärer ska kunna nå sin fulla potential. Både lagar och attityder måste förändras för att motverka ålderism på alla samhällsområden, inte minst på arbetsmarknaden, i hälso- och sjukvården samt i det politiska livet.

3. Höj den allmänna pensionen

Pensionssystemet ska säkerställa både att alla pensionärer får en materiellt god tillvaro och att det lönar sig att ha arbetat. Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som lön.

4. Stärk pensionärernas konsumentmakt

Alla aktörer behöver hjälpas åt för att hålla nere kraftiga prisökningar. Pensionärer riskerar att fara illa på en marknad där oseriösa aktörer verkar. Vi kräver skärpt lagstiftning och offensiva myndigheter för att skydda konsumenternas intressen. Det är viktigt att bevara möjligheten att betala med kontanter.

5. Hälso- och sjukvården måste gå att lita på

Svensk sjukvård ska bli världsledande igen och förslagen om en god och nära vård ska förverkligas. Högkostnadsskyddet för läkemedel måste samordnas med högkostnadsskyddet för sjukvård och tandvård. Beloppen behöver hållas nere.

6. Öka säkerheten i en osäker tid

Äldres intressen ska tillvaratas när samhällets förmåga att hantera fredstida kriser och krig byggs upp. Polisen måste prioritera bedrägerier och andra brott mot äldre. Banker, telekomföretag och sociala medier-plattformar måste ta ett större ansvar för att motverka bedrägerier och kompensera brottsoffer.

7. Trygga omsorgen för äldre
Det allmänna har ansvar för att säkerställa finansieringen av en äldreomsorg av hög kvalitet i hela landet. Sverige behöver en särskild äldreomsorgslag som ger äldre med behov av omsorg rätt till goda levnadsvillkor.

8. Rusta samhället för att möta klimatkrisen
Klimatkrisen är ett allvarligt hot mot samhället. Äldre drabbas särskilt hårt vid allt fler extrema väderhändelser och när nya sjukdomar sprids till följd av ett förändrat klimat. Vi måste agera för att minska Sveriges klimatpåverkan och förbereda våra samhällen för att motverka effekterna av klimatkrisen.

9. Bygg bra bostäder för pensionärer
Det behövs statligt stöd för att bygga särskilda boenden och hyreslägenheter med rimlig hyra där pensionärer har råd att bo.

10. Digitalisera på pensionärernas villkor
Digitaliseringen måste vara rättvis och jämlik. Pensionärer ska vara med och forma den digitala framtiden.

Inledning

PRO gör livet som pensionär både roligare och tryggare. Vi är en medlemsstyrd organisation som tillsammans och över hela landet erbjuder gemenskap och aktiviteter samtidigt som vi påverkar och driver på för bättre livsvillkor och god livskvalitet. Allt vi gör genomsyras av en vilja att skapa meningsfullhet hela livet.

Med lust och av omtanke

Meningen från början, när PRO grundades för över 80 år sedan, var att slåss för ekonomisk trygghet. Vi har genom åren kämpat för vård och omsorg, bättre boendevillkor, rimliga matpriser och tandvård. I dag har många pensionärer det bättre ställt, inte minst tack vare oss. Men det finns fortfarande anledning att påverka politikerna att ta bättre beslut.

Sedan starten i början av 1940-talet har vi vuxit till över en kvarts miljon medlemmar, spridda i hundratals föreningar över hela landet. Och ju fler vi är, desto större chans har vi att påverka vår egen framtid, desto mer blir vi lyssnade på av politikerna.

PRO påverkar genom att visa goda exempel och komma med konstruktiva förslag på förbättringar. Eftersom vi finns på så många platser har vi möjlighet att påverka lokalt och regionalt, bland annat genom vår representation i kommunala och regionala pensionärsråd.

Vi vill att fler pensionärer ska engagera sig i PRO. Det ställer höga krav på att värva och välkomna nya medlemmar och erbjuda en intressant och relevant verksamhet för både nya och befintliga medlemmar.

Vi vill värva och organisera nyblivna pensionärer och nå nya målgrupper. PRO-medlemmar som väljer att åta sig ledarroller – till exempel i styrelser och valberedningar, som studiecirkelledare eller genom att arrangera verksamhet – är en förutsättning för vår verksamhet.

PRO drivs av både lust och omtanke. Att vi även efter arbetslivet har tydliga mål att sträva efter, som ger oss riktning och syfte. Att vi är engagerade, hjälper andra och är del av en gemenskap. Att vi har relationer som skapar tillhörighet och trygghet. Att vi utvecklar våra kunskaper och färdigheter eller är med och provar på nya saker. Att vi upplever glädje, njutning och positiva känslor, tillsammans med andra. Att vi är en del av något större.

Meningsfullhet. Hela livet

Engagemang, både det egna och det gemensamma, skapar meningsfullhet. Och att känna meningsfullhet är väldigt viktigt för att vi ska må bra.

Vi blir allt fler pensionärer som är friskare, bättre utbildade och lever längre. PRO arbetar för goda levnadsvillkor och bästa möjliga hälsa, vård och omsorg för alla pensionärer. Vi är ingen homogen grupp men alla pensionärer ska kunna leva livet, hela livet.

PRO vill lyfta fram de positiva sidorna av pensionärslivet. Vi vill att vi pensionärer ska kunna vara trygga, friska och uppleva tillvaron som meningsfull. Skiftet från arbetslivet till pensionärslivet är ett av livets stora skiften och PRO kan bidra till att göra det till en positiv upplevelse. Vi vill samverka och skapa sammanhållning över generationsgränserna.

Det ska alltid vara möjligt att lära nytt. För oss är det särskilt viktigt att vi använder studier som ett sätt att möta den snabba digitalisering som riskerar att leda till utanförskap hos äldre. Betydelsefulla aktörer i det livslånga lärandet är PRO Folkhögskola och ABF.

Kulturen är viktig för gemenskap och hälsa. Alla pensionärer, oavsett bostadsort eller ekonomi, ska ha tillgång till kulturupplevelser och sociala mötesplatser. Bibliotek, kulturscener och kulturhus spelar en viktig roll för ett levande och inkluderande lokalsamhälle.

PRO är också en intressepolitisk organisation som påverkar samhällsutvecklingen för att förbättra pensionärers levnadsvillkor. Vi är en självständig, partipolitiskt och religiöst obunden organisation som alltid utgår från pensionärers behov och intressen.

Vi vill se en samhällsutveckling där nya forskningsrön tas till vara på alla områden och kommer pensionärer till del. PRO samverkar därför gärna med forskningen för att bidra med vår erfarenhet och för att sprida ny kunskap bland våra medlemmar.

Fortfarande finns stora orättvisor bland äldre, vilka slår igenom i förtida död, sjukdomar och väldigt olika ekonomiska villkor. För PRO är klimat- och miljöarbetet viktigt, både för oss som är äldre i dag och av omtanke om kommande generationer. Med kraften av att vara många bildar vi opinion och påverkar politiker och andra beslutsfattare i frågor som är viktiga för oss. PRO ska bidra till att göra pensionärernas röst starkare i samhällsdebatten!

Många äldre har i dag ett aktivt och utvecklande liv efter pensionen, och en del fortsätter att jobba många år som så kallade jobbonärer, det vill säga personer som tar ut pension och samtidigt arbetar, helt eller delvis.

Ett meningsfullt liv är vår tanke om framtiden – det är vår vision om en riktigt bra tillvaro. Tiden efter arbetslivet ska vara den bästa tiden i livet. För att förverkliga målen om gemenskap och förändring behöver PRO många medlemmar.

PRO använder vår gemensamma styrka till att påverka i frågor som rör pensionärernas vardag och liv. Vi arbetar för att pensionärernas röst och erfarenhet tas tillvara i samhället. Alla tjänar på ett samhälle där erfarenhet värdesätts. Andelen pensionärer i beslutande och lagstiftande församlingar bör vara ungefär lika stor som i samhället i sin helhet. Vår övertygelse är att det leder till ett bättre samhälle för alla.

Våra grundläggande värderingar

Ur PRO:s stadgar PRO:s grundläggande värderingar

- PRO verkar för alla människors lika värde och rätt, samt ett samhälle som präglas av solidaritet, demokrati, rättvisa, jämlikhet, jämställdhet, mångfald, frihet och mänskliga rättigheter.
- PRO är en medlemsstyrd organisation som bygger all verksamhet på medlemmarnas inflytande, delaktighet, behov och önskemål.
- PRO anser att välfärden är till för alla och att alla har rätt till ekonomisk trygghet. Samhället ska erbjuda god vård och omsorg för alla efter behov.
- PRO ser all diskriminering som ett hot mot samhällsutvecklingen. PRO ska motverka all diskriminering.
- PRO är en välkomnande, öppen och handlingsinriktad organisation som präglas av omtanke och engagemang.
- PRO är en organisation där inget kön står över något annat, en feministisk organisation.

PRO verkar för alla människors lika värde och ett samhälle som präglas av rättvisa, demokrati och omtanke. Vi verkar för att allas mänskliga rättigheter ska respekteras och förverkligas.

Alla har rätt till ekonomisk trygghet och en trygg livsmiljö. En solidariskt finansierad välfärd av hög kvalitet är en förutsättning för jämlikhet och jämställdhet. Välfärden är till för alla – inte bara för ett fåtal med goda ekonomiska resurser. Ett systematiskt äldreperspektiv behövs på alla nivåer i den offentliga verksamheten. Det skulle stärka äldres rättigheter, synliggöra konsekvenser för de äldre i beslutsunderlag och bidra till mer jämlika och hållbara samhällslösningar.

PRO vill se ett samhälle där alla känner sig välkomna, där kvinnor och män är jämställda och solidariskt ställer upp för varandra. PRO är en feministisk organisation där inget kön står över något annat.

PRO arbetar för att motverka ålderism, det vill säga diskriminering på grund av hög ålder, och andra former av diskriminering. Vi strävar efter att inkludera fler äldre med utländsk bakgrund och bidra till integration och mångfald både i vår organisation och i samhället i stort.

Demokrati betyder folkstyre, vilket innebär att människorna är delaktiga i politiken. Civilsamhället – folkrörelser, föreningar och sammanslutningar som bygger på människors vilja att organisera sig – bär upp och förverkligar folkstyret, tillsammans med fria val och demokratiska fri- och rättigheter. PRO är en av många organisationer i civilsamhället som ger medlemmar en röst i politiken och en möjlighet för människor att växa och utvecklas.

För att blomstra behöver civilsamhället en infrastruktur som bland annat ger tillgång till verksamhets- och föreningslokaler, goda villkor för folkbildning och kulturutövande samt ekonomiska bidrag för att organisera människor lokalt, regionalt och nationellt på frivillighetens grund.

En lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner att ha pensionärsråd stärker pensionärernas demokratiska röst.

PRO:s tilltro till solidaritet, rättvisa och medmänsklighet sträcker sig även utanför Sveriges gränser. PRO är med och påverkar livsvillkoren för äldre även internationellt.

I PRO skapar pensionärer gemenskap och meningsfulla aktiviteter för landets pensionärer och förbättrar livet för alla äldre genom att arbeta för samhällsförändringar och bättre levnadsvillkor. Vi folkbildar utifrån organisationens värdegrund och värvar medlemmar genom att tillsammans bygga en attraktiv organisation där vi som är medlemmar känner ett stort värde i medlemskapet.

PRO är vad vi medlemmarna väljer att göra organisationen till. Det är viktigt att vi har roligt i PRO!

PRO:s föreningar utgör basen för organisationen. I föreningarna finns möjlighet för pensionärer att arrangera en bred och meningsfull verksamhet som kan attrahera fler, skapa förutsättningar för gemenskap och motverka ofrivillig ensamhet. Resor och friskvård är uppskattade delar av vår verksamhet.

PRO bjuder in och samverkar med kommuner och regioner samt med polis och andra myndigheter för att sprida information som är angelägen för våra medlemmar. Vi samverkar också med andra. Idrottsrörelsen, folkbildningen, andra pensionärsorganisationer samt det lokala kultur-, närings- och föreningslivet är naturliga samarbetspartners för oss.

Föreningar som har ett speciellt intresse som grund, till exempel kultur eller en viss samhällsfråga, kompletterar föreningar som organiserar medlemmar utifrån geografi. Man kan också välja att bli direktmedlem.

PRO:s ställningstaganden inom hälsa, ekonomi och trygghet

Hälsa

Äldres hälsa

God hälsa innebär ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte enbart frånvaro av sjukdom och funktionsnedsättning. I dag är förutsättningarna för ett hälsosamt åldrande bättre än någonsin i Sverige, där allt fler pensionärer har god hälsa högt upp i åren. Andra drabbas av hälsoproblem tidigare i livet. God hälsa är ojämnt fördelad mellan olika grupper av pensionärer och mer behöver göras, framför allt vad gäller att stärka äldres psykiska hälsa och sociala situation.

En välfärd för alla

PRO vill att alla som bedriver offentligt finansierad sjukvård och omsorg ska göra det med högsta möjliga kvalitet som ledstjärna samt att välfärden för patienter och äldre som får äldreomsorg ska vara drivkraften. Personalens yrkeskunskap och yrkesetik får inte åsidosättas.

Det allmänna måste utföra en grundlig kontroll och tillståndsprövning av de utförare i välfärden som finansieras av skattemedel innan de kan etablera sin verksamhet. Därmed kan den fria etableringsrätten som öppnar för vinst stoppas. Detta är nödvändigt också för att stoppa kriminella och oseriösa utövare. God förmåga att genomföra upphandling och att fortlöpande kontrollera välfärdsverksamhet är centralt för att säkerställa hög kvalitet.

Hälso- och sjukvården och omsorgen är till för alla. Den ska ges på lika villkor, styras av de medicinska behoven och finansieras solidariskt via skattesystemet. Vården ska vara likvärdig över hela landet och finnas nära människor. Att vissa grupper får vänta längre på sjukvård eller behandlas sämre än andra är helt oacceptabelt. Att äldre och kvinnor tenderar att behandlas sämre i sjukvården är ett allvarligt problem som vårdgivarna måste komma till rätta med.

Vinstjakten i vården och omsorgen måste stoppas. Försäljning av stora vårdkoncerner till internationella riskkapitalister gör det svårt att ens fastställa vem som äger dem. Kommuner och regioner måste fastställa kvalitetskrav som alla utförare är skyldiga att följa, med tillståndsprövning och uppföljning.

Förebyggande hälsoarbete

Förebyggande hälsoarbete syftar till att förhindra sjukdomar och främja hälsa i samhället. PRO verkar för att det förebyggande arbetet ska stärkas.

Screening för exempelvis bröstcancer och prostatacancer ska erbjudas under hela livet. Åtgärder för att minska nikotin- och alkoholkonsumtionen är angelägna i syfte att förbättra folkhälsan.

Fallprevention och anpassning av hemmiljön är viktiga insatser för att minska risken för och behovet av omfattande vårdinsatser. Genom att identifiera och agera på riskfaktorer i ett tidigt skede kan äldre leva ett mer självständigt och tryggare liv.

Det allmänna ska erbjuda de äldre vaccinationsprogram som bidrar till att skydda mot sjukdom. Vaccin mot exempelvis bältros, influensa, covid-19 och lunginflammation riktar sig direkt mot sjukdomar som drabbar äldre särskilt hårt. PRO kräver därför ett nationellt vaccinationsprogram för äldre som ger ett kostnadsfritt vaccinationsskydd genom tillgång till dessa vacciner.

Psykisk hälsa

Det allmänna ska svara för insatser som motverkar psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet. Kommuner har ett stort ansvar för att bedriva ett förebyggande och långsiktigt arbete.

Psykisk ohälsa och suicid (självmord) medför svåra konsekvenser för drabbade, närstående och samhället i sin helhet. Det högsta suicidtalet i befolkningen finns bland män som är 85 år eller äldre och skillnaden mellan könen ökar med stigande ålder. I det suicidpreventiva arbetet behöver särskild uppmärksamhet riktas mot frågor om ensamhet och psykisk ohälsa bland äldre män.

Länge leve lusten!

Sexualitet är en del av ett liv i hälsa och för många en källa till glädje och njutning. Fortfarande finns det fördomar i samhället om äldres sexuella lust och förmåga men självklart ska även äldre kunna uttrycka och utveckla sin sexualitet, oavsett kön, sexuell läggning eller omsorgsbehov.

För att motverka att frågor om äldres sexualitet och sensualitet beläggs med tabu krävs mer forskning, uppmärksamhet i medierna samt utbildning av vård- och omsorgspersonal.

En äldreomsorg att lita på

Alla äldre har rätt till ett tryggt och värdigt liv med bibehållet oberoende. Det allmänna ska erbjuda omsorg av hög kvalitet som är behovsanpassad och likvärdig i hela landet. Äldre ska ha möjlighet att vara delaktiga när deras omsorg planeras och genomförs. Rättighetsperspektivet måste genomsyra all vård och omsorg.

Äldre som beviljas omsorg och deras närstående har kunskapen om hur omsorgstagaren vill leva sitt liv och ska därför ha stort inflytande över hur omsorgen utformas. Äldre ska inte behöva vänta länge på nödvändiga insatser som hemtjänst eller en plats i särskilt boende. Rätten till goda levnadsvillkor för äldre ska regleras tydligt i en särskild äldreomsorgslag.

För äldre med omsorgsbehov är det avgörande att det finns kunnig och trygg personal som kan möta individuella behov med tid, kontinuitet och respekt.
En bättre arbetsmiljö är avgörande för att lyckas med kompetensförsörjningen.
Arbetsgivare ska kräva utdrag ur belastningsregistret av personer som vill arbeta i äldreomsorgen.

Stödet till närstående som frivilligt ger omvårdnad och stöd till äldre måste förbättras. Anhörigvård ska alltid vara frivillig – aldrig ett upplevt tvång.

Kvalitet i äldreomsorgen

Äldreomsorgen ska organiseras för att minimera antalet medarbetare som besöker den omsorgsbehövande. Varje person som beviljats omsorg ska erbjudas en fast omsorgskontakt för att underlätta kontinuitet och trygghet. Fysisk aktivitet och rehabilitering ska vara en naturlig del av omsorgen. Även möjligheten för äldre att dagligen få vistas utomhus ska tillgodoses i äldreomsorgen.

Alla personer med omsorgsbehov i äldreomsorgen, inte minst personer med demenssjukdomar, behöver personal med hög kompetens och boende med hög personaltäthet. Ett professionellt ledarskap inom äldreomsorgen är nödvändigt för att nå dessa mål.

Äldre vill kunna påverka innehållet i omsorgen, inte välja utförare. Krav på konkurrens och många utförare försvårar också samarbete mellan vård och omsorg. Det drabbar särskilt äldre med flera sjukdomar som behöver samordnade insatser. Därför bör regioner och kommuner kunna styra var verksamheter etableras för att säkerställa en jämlik tillgång till vård och omsorg. Fri etablering riskerar att leda till brist på vård i glesbygd och utsatta områden samtidigt som andra områden får ett överskott. Att avskaffa lagen om valfrihetssystem (LOV) och återinföra etableringskontrollen ger bättre möjligheter att samordna primärvård, hemsjukvård och hemtjänst samt bidra till en mer jämlik vård och omsorg.

Att omsorgsbehövande i äldreomsorgen kan kommunicera med personalen på svenska är viktigt för att möjliggöra god omvårdnad. Personal som behöver det ska erbjudas språkutbildning av arbetsgivaren på arbetstid.

För att möta behoven hos en åldrande befolkning krävs fler platser på särskilda boenden.

Mat – en källa till glädje och hälsa

Maten och måltiden är centrala delar av livet och ska vara en källa till glädje och gemenskap. Äldre som bor i särskilt boende eller får hjälp med måltider av hemtjänsten ska ha tillgång till näringsriktig och klimatsmart mat av hög kvalitet och som är lokalt tillagad. Det är också viktigt att måltiderna bidrar till den sociala samvaron. De berörda ska ges möjlighet att delta i matlagningen.

Undernäring bland äldre är ett allvarligt problem som påverkar både hälsa och livskvalitet. Den kan leda till svaghet, ökad risk för fall och infektioner samt längre återhämtningstider efter sjukdom. Näringsstatus ska regelbundet följas upp för att säkerställa att de äldre får tillräckligt med energi och näring för att bibehålla hälsa och välmående.

Hälso- och sjukvård för äldre

Hälso- och sjukvården ska präglas av jämlikhet, tillgänglighet och delaktighet. Grunden i god och nära vård är att den är personcentrerad, där vårdens resurser används till en fast kontakt och ett helhetsansvar för individen. Omställningen till en god och nära vård är en långsiktig process i hela hälso- och sjukvårdssystemet, och denna omställning ska grunda sig på behov, effektiv resursfördelning, samordning och delaktighet. Det kräver ökade resurser till primärvården. Alla ska få vård i tid – vårdgarantin måste uppfyllas.

Staten måste ta ett större ansvar för att nya forskningsresultat, behandlingsmetoder och ny teknik kommer personer som får vård och omsorg till del utan onödiga dröjsmål.

Högkostnadsskyddet för hälso- och sjukvården måste ligga på en nivå som innebär att kostnaden inte blir ett hinder för pensionärer som behöver vården. Det ska vara enkelt att få vård på rätt vårdnivå.

Med stigande ålder drabbas fler av kroniska sjukdomar. Utbyte av till exempel knä- och höftleder ökar rörligheten och minskar smärtan, vilket stärker äldres självständighet och möjliggör ett aktivt liv. Tillgången till sådana insatser ska vara jämlik och tillgänglig för alla, oavsett ålder.

Varje patient ska ha en läkare med ansvar för behandling och läkemedelsförskrivning. Den lagliga rätten till en fast vårdkontakt som koordinerar vården är avgörande för att patienten ska känna sig trygg och får inte förvägras patienten. Varje patient bör ha laglig rätt till en personlig hälsoplan som är formulerad av patient och profession tillsammans samt dokumenterad i patientens journal.

Äldre har olika behov av hälso- och sjukvårdsinsatser. För att möta behoven behövs en utbyggd primärvård och närsjukvård samt mobila multiprofessionella team som kan besöka sköra äldre i hemmet. Den geriatriska och gerontologiska kompetensen hos vård- och omsorgspersonal måste stärkas. Vården ska fokusera mer på förebyggande, behandlande och rehabiliterande insatser för äldre och alltid eftersträva att göra äldre patienter till medskapare i den egna vården.

Hjälpmedel – för en trygg vardag

Ändamålsenliga hjälpmedel behövs för att öka äldres trygghet och den egna friheten. Kommuner och regioner måste se till att äldre får de hjälpmedel de behöver exempelvis när det gäller rörlighet och vid problem med hörsel och syn. PRO välkomnar att ny teknik och nya hjälpmedel kommer äldre till del när detta innebär förbättrad livskvalitet och när tekniken används utifrån den äldres egna önskemål och behov.

Kostnader för hjälpmedel utgör ofta ett hinder för äldre. På sikt vill PRO att hjälpmedel ska ingå i högkostnadsskyddet för hälso- och sjukvård och under tiden bör ekonomiskt utsatta grupper få hjälp att införskaffa de hjälpmedel de behöver. Det bör införas ett subventionssystem för glasögon motsvarande det som gäller för tandvård och nedsatt hörsel.

Tänderna – en del av kroppen
Alla äldre ska ha tillgång till tandvård av god kvalitet. Ekonomin ska aldrig utgöra ett hinder. Tandvården ska ha ett högkostnadsskydd som motsvarar det för hälso- och sjukvården, och ska omfatta hela munnen.

Munhälsan förändras i samband med åldrandet, vid vissa sjukdomstillstånd och genom läkemedel. Alla vård- och omsorgsaktörer måste kunna uppmärksamma sambandet mellan munhälsa och övrig hälsa.

Äldre med omsorgsbehov ska ges stöd att sköta sin munhälsa. Alla kommuner ska tillhandahålla tandhygienist som systematiskt arbetar för att förbättra munhälsan hos äldre personer.

Läkemedel för äldre
Läkemedel är en viktig del av behandlingen vid många sjukdomar. Tillgången till lämpliga läkemedel måste därför säkerställas i hela landet. Beloppsgränserna i högkostnadsskyddet för läkemedel måste hållas nere.

Läkemedelsbehandlingen av multisjuka äldre förbättras om en läkare eller ett vårdteam har totalansvar för behandling och läkemedelsförskrivning. Patienter ska få en årlig genomgång av sin medicinlista, tillsammans med anhörig om så krävs.

En värdig avslutning på livet
Den palliativa vården ska utgå från ett personligt perspektiv, där varje individ aktivt deltar i dialogen om sin egen sjukvård i livets slutskede. Om man inte kan föra sin egen talan är det viktigt att anhöriga ges möjlighet att göra det, om man tidigare medgivit detta. Symtomlindring i form av exempelvis smärtlindring, ångestdämpande behandling och hantering av illamående ska diskuteras öppet och respektfullt med den drabbade och deras närstående. Stöd till närstående under vårdtiden och efter dödsfallet är en viktig del av den palliativa vården.

Varje människa ska så långt det är möjligt själv äga vägen till sin egen död.

Ekonomi

Trygg ekonomi för livet efter arbetslivet

Alla har rätt att kunna gå i pension och se fram emot ekonomisk trygghet efter arbetslivet. Därför bör pensionssystemet omfatta både ett bra grundskydd och principen att det ska löna sig att ha arbetat, även för lågavlönade.

Det är ett stort problem att pensionens andel av lönen i slutet av arbetslivet (den så kallade kompensationsgraden) är för låg i den allmänna pensionen. Efter ett fullgånget arbetsliv ska pensionärer kunna räkna med att få en god levnadsstandard. Den allmänna pensionen ska i genomsnitt ge minst 60 procent av den tidigare inkomsten efter ett fullt arbetsliv. Därutöver tillkommer eventuell kollektivavtalad pension och privat pension.

Införandet av en successivt högre pensionsålder genom den så kallade riktåldern har motiverats med den stigande medellivslängden. Ett längre arbetsliv slår dock negativt mot stora grupper i samhället som inte kan arbeta fler år på grund av att deras arbeten präglas av fysiska och psykiska påfrestningar. En stigande riktålder får dessutom liten effekt för stora grupper som inte ges möjlighet till heltidsarbete. Att bara höja riktåldern är därmed inte acceptabelt för att nå målet om en tillräcklig allmän pension.

Vi vill införa en möjlighet att gå i pension efter ett visst antal år i arbetslivet oavsett riktåldern, en modell vi kallar Pernilla-pension. Ett sådant system tar hänsyn till när en person påbörjar arbetslivet och kan bli en lösning för personer som behöver gå i pension tidigare än riktåldern.

Att Sverige i dag har fattigpensionärer är en skam. Äldre, ensamstående kvinnor är särskilt hårt drabbade. Därför krävs särskilda åtgärder för att höja deras inkomster.

Regeringens pensionsgrupp, alltså den arbetsgrupp där de politiska besluten om pensionssystemet har fattats sedan 1990-talet, har inte varit förmögen att upprätthålla tillfredsställande pensionsnivåer. Pensionsgruppen i sin nuvarande form bör därför läggas ned och pensionsfrågorna diskuteras öppet. Staten bör utarbeta en konkret plan för att säkerställa ett robust pensionssystem som möter konkreta mål för pensionerna på både kort och lång sikt.

Reformering av den allmänna pensionen

Högre pensionsrätter som finansieras av högre pensionsavgift är nödvändigt för att höja kompensationsgraden och bör komma både dagens och framtidens pensionärer till del. I ett första steg bör inbetalningen höjas till 18,5 procent av inkomsten, med motsvarande höjning av pensionsrätten. En ökad inbetalning till pensionssystemet bör i första hand finansieras genom att en större del av arbetsgivaravgiften används för ändamålet.

Det är fel att pensionssystemet har en broms som automatiskt sänker pensionerna när pensionssystemets tillgångar blir mindre än systemets skulder. Bromsen innebär att pensionärer och pensionssparare får bära hela den ekonomiska risken i

pensionssystemet. Så länge det finns en broms är det rimligt att det finns en så kallad gas i pensionssystemet som höjer pensionerna när pensionssystemets tillgångar är tillräckligt mycket större än systemets åtagande.

Utvecklingen har visat att det fonderade pensionssparandet i genomsnitt gett god avkastning över tid. Det är dock principiellt tveksamt att premiepensionssystemet äventyrar spararnas kapital och att systemet innebär att tur och kunskaper om kapitalplacering får stort inflytande över den allmänna pensionens storlek. Det är angeläget med ett reformerat premiepensionssystem som underlättar för spararna. Dagens fondval bör ersättas av individuellt sparande som förvaltas av en statlig allmän pensionsfond (AP-fond). System.

Det är otillfredsställande att beloppsgränserna i bostadstillägget inte är indexerade och att stödet därför successivt försämras när boendekostnaderna stiger. Det måste bli enklare att ansöka om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd samt enklare att undvika felaktigheter och återkrav. Relevanta myndigheter bör ha i uppdrag att aktivt informera om bostadstillägget så att alla pensionärer som har rätt till tillägget också får del av det. Det ska inte vara mer komplicerat att ansöka om bostadstillägg än att deklarera. Handläggningstiderna måste vara korta.

Inkomstpensionstillägget behöver finnas kvar och eventuellt förstärkas tills dess att åtgärder för rejäla höjningar av inkomstpensionen finns på plats.

Jämställda pensioner

Pensionsgapet mellan kvinnor och män är stort i Sverige – omkring 30 procent. Det är den största pensionsskillnaden mellan kvinnor och män i något land i Norden. Gapet beror i hög grad på det ojämställda arbetsliv som ligger till grund för pensionen. Därför är lika möjligheter för kvinnor och män att yrkesarbeta parallellt med föräldraskap, liksom möjlighet till heltidsarbete, angelägna mål för att sluta pensionsgapet i framtiden. Det behövs en jämnare fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

En dubblad pensionsrätt för barnår är ett sätt att kompensera den vårdnadshavare som tar större ansvar för barnen när dessa är små och en åtgärd som kan höja kvinnors pensioner.

Att sänka eller begränsa av förskottsräntan i pensionssystemet kan också gynna kvinnor som grupp, eftersom kvinnors medellivslängd är högre än mäns.

Pensionärerna och arbetslivet

Allt fler pensionärer lönearbetar parallellt med pensionsuttag, framför allt de första åren efter pensioneringen. Att vara jobbonär kan ge en värdefull extra inkomst och meningsfull sysselsättning för pensionären, samtidigt som arbetsmarknaden tillförs erfaren arbetskraft och det allmänna tillförs skatteinkomster. En förutsättning för att lönearbetande pensionärer ska vara en positiv företeelse är att arbetet är frivilligt och inte konsekvensen av ett upplevt ekonomiskt tvång.

Det finns mycket att vinna på att anpassa arbetslivet och offentliga system för att underlätta för äldre arbetskraft. Viktigast för att fler pensionärer ska lönearbeta är dock att ändra de normer och fördomar kring arbete och ålder som finns i samhället.

I dag har anställda ett lagstadgat anställningsskydd som innebär att en uppsägning från arbetsgivarens sida ska grunda sig på sakliga skäl. Denna regel gäller emellertid bara fram till ”las-åldern”, i dag 69 år. Därefter krävs inte längre sakliga skäl för uppsägning. Att äldre förlorar rättigheter vid en viss ålder är ett oacceptabelt uttryck för ålderism.

Stigande pensionsåldrar slår hårt mot arbetstagare med ett tufft arbetsliv och låga ersättningar från trygghetssystemen innan de har rätt att bli ålderspensionärer. Att staten och arbetsmarknadens parter arbetar för göra arbetslivet mindre slitsamt är en förutsättning för att fortsatta höjningar av pensionsåldrarna ska vara möjliga. För personer som beviljas sjukersättning bör inbetalningarna till pensionssystemet fortsätta baserat på tidigare arbetsinkomst.

Rättvis skatt för pensionärer

Skattesystemet har blivit både komplicerat och orättvist genom jobbskatteavdragen och det åldersbundna förhöjda grundavdraget. Ålderspensionärer som ännu inte nått den ålder när det förhöjda grundavdraget börjar gälla missgynnas av systemet.

Pension ska betraktas som uppskjuten lön och beskattas på samma sätt som lön.

Den kollektivavtalade pensionen

En stor majoritet av arbetstagarna omfattas av tjänstepension via kollektivavtal, där kollektivavtalad pension har kommit att bli en allt viktigare del av den totala pensionen för nyblivna pensionärer. Att omfattas av kollektivavtal är därför av största vikt för den framtida pensionen.

Alla omfattas dock inte av kollektivavtalad pension. Möjligheten att förhandla om sådan pension är därtill ojämnt fördelad mellan olika branscher och grupper av arbetstagare. Det är därmed bara den allmänna pensionen som kan säkerställa lika villkor för alla.

I dag har män i genomsnitt betydligt högre tjänstepension än kvinnor, vilket starkt bidrar till Sveriges stora pensionsgap. Det är därför angeläget att arbetsmarknadens parter ser över kollektivavtalen i syfte att göra tjänstepensionen mer jämställd. Det är eftersträvansvärt att tjänstepension som huvudregel utbetalas livsvarigt.

Stärk konsumentmakten

Konsumenter ska ges ökad makt och kunskap. Lagen måste stå på konsumenternas sida för att motverka aggressiva försäljningsmetoder och avtal som är svåra att ta sig ur. Detta är viktigt inte minst för äldre. Den kommunala konsumentrådgivningen ska utvecklas och göras obligatorisk. Den är nära konsumenten och kan erbjuda personliga möten.

Det är viktigt att bevara möjligheten att betala med kontanter, samtidigt som användarvänliga digitala betalningstjänster och analoga alternativ främjas. En e-legitimation som alla kan använda bör tas fram.

Förpacknings- och livsmedelsindustrin ska utveckla förpackningar som alla konsumenter kan hantera utan hjälp.

PRO har undersökt matpriserna sedan 1991 och vi fortsätter med detta för att pressa priserna samt göra medlemmar och befolkningen i stort mer prismedvetna. Våra medlemmar ska vara kunniga och medvetna konsumenter som kan påverka och använda sin konsumentmakt. Det är också viktigt att det blir lättare och billigare att konsumera hållbart.

Ett jämställt pensionärsliv

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina egna liv och att vara delaktiga i att forma samhället. Äldre kvinnor och män ska kunna leva ett liv fritt från alla former av våld och förtryck, och de ska ha samma rätt och möjlighet att bestämma över sin egen kropp och sexualitet. Våldet går inte i pension – våld i nära relationer måste bekämpas, även bland pensionärer.

Kvinnor och män ska bli bemötta på lika villkor i sina kontakter med hälso- och sjukvården. Alla ska ha tillgång till de mest effektiva behandlingsmetoderna utifrån sitt individuella behov. Vård- och omsorgsforskningen måste ta hänsyn till de skillnader som finns mellan könen.

Representationen i PRO:s beslutande organ ska vara jämställd, det vill säga lika mellan könen. För att detta ska bli verklighet krävs kunskap och studier. PRO ska därför i samverkan med närstående organisationer utarbeta kurser och handledningar för förtroendevalda på alla nivåer.

Pensionärers boende – en fråga om frihet

För pensionärer handlar boendet om frihet. Att bostaden inte är för dyr och att den är tillgänglig är avgörande för att äldre fullt ut ska kunna leva sitt bästa liv. Att man sedan kan flytta till ett särskilt boende när det behövs är en viktig frihetsfråga. PRO värnar bruksvärdessystemet och säger nej till marknadshyror.

Staten och kommunerna måste ta sitt ansvar för att skapa en bostadsmarknad som fungerar för alla pensionärer. Det ska vara jämlika och villkor mellan olika upplåtelseformer på bostadsmarknaden. Statligt investeringsstöd för hyresrätter med lägre hyra har visat sig fungera väl och bör återinföras. Byggreglerna ska säkerställa tillgänglighet för alla grupper.

Hyran ska stå i paritet med boendets kvalitet; även personer i särskilt boende måste skyddas mot oskäliga boendekostnader.

Det behöver byggas fler servicehus, trygghetsbostäder och särskilda boenden samt fler små lägenheter med rimlig hyra och god tillgänglighet. Det är angeläget att särskilda boenden har tillgång till balkonger och tillgängliga utemiljöer. Det är nödvändigt att det införs ett statligt stöd till hissinstallationer i äldre flerfamiljshus. Det kan till exempel användas i samband med att ytterligare våningar byggs på redan existerande hus.

I kommunala och regionala pensionärsråd påverkar PRO för att regionala och lokala planer och beslut om byggande ska gynna pensionärer.

I PRO:s bostadspolitiska program *Pensionärerna och bostaden – en rättighet och en frihet* finns utvecklade resonemang om pensionärerna och bostadsfrågorna.

Trygghet

En orolig tid

Sverige upplever en orostid präglad av både ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och en inhemsk grov kriminalitet. Samhället måste kraftsamla mot både välfärdskriminalitet och våldsbrottslighet. Kriminella som lurar till sig stora belopp från samhällets gemensamma trygghetssystem eller som tar sig in i välfärden som utförare är allvarliga hot.

Runt om i världen ser vi hur väpnade konflikter innebär att civila dödas och såras och att samhällen slits sönder. Äldre drabbas hårt när våldet får fritt spelrum och när sjukvård och välfärd för civila omöjliggörs. PRO strävar efter en fredlig värld.

Äldre i fredstida kriser och krig

Samhället behöver förberedas på höjd beredskap och krig samt fredstida kriser i form av exempelvis pandemier, långvariga elavbrott och extrema väderhändelser. Det är särskilt viktigt att sjukvård, läkemedelsförsörjning, äldreomsorg och andra välfärdsfunktioner får tillräcklig uppmärksamhet i arbetet och förbereds för att klara tuffa utmaningar.

Både offentligt och privat driven äldreomsorg måste planera för kriser och krig. Hemtjänsten måste klara sitt uppdrag att bistå sköra äldre även under utmanande omständigheter. Särskilda boenden och andra boendeformer behöver ha en tryggad försörjning av elkraft, värme, mat och förbrukningsvaror, bland mycket annat.

Det krävs också specifik planering, utbildning och övning för till exempel storskalig utrymning eller vid höga temperaturer och pandemier. Utöver planering krävs både utbildning och övning. Äldreomsorgen måste ges tillräckliga resurser och personal med adekvat utbildning för att kunna klara verksamheten i kris och krig.

PRO lyfter kampen för fred först. PRO är medlemmar i Folk och Försvar för att bidra till en fredlig samhällsutveckling, försvars- och beredskapsfrågornas folkliga förankring och för att få tillgång till ett sammanhang för lärande och påverkan.

I PRO:s program *Pensionärerna och beredskapen* finns ett utvecklat resonemang om samhällets beredskap för fredstida kriser och krig.

Bedrägerier som drabbar äldre

De senaste åren har bedrägerier mot äldre blivit ett allvarligt problem. Alla bedrägeribrott mot äldre måste utredas och prioriteras av polisen. Det behövs även säkrare banksystem och bättre information till äldre om risker för bedrägerier.

Ansvaret för bedrägerierna ska aldrig läggas på de pensionärer som blivit utsatta för brott. Bankerna ska få ett utökat ansvar för att ersätta offer för bankbedrägerier. Lagen måste stå på konsumentens sida. Vid sidan av bankerna måste myndigheter och telekombranschen införa bedrägerisäkrande åtgärder.

Ekonomiskt våld i nära relationer bland äldre behöver uppmärksammas. Både förebyggande och lagstiftande åtgärder måste vidtas.

PRO:s roll är att säkerställa att pensionärers erfarenheter och behov finns med i arbetet med att rusta Sverige. Kommunala och regionala pensionärsråd ska bidra till beredskapen i äldreomsorgen och i hälso- och sjukvården.

I egenskap av stor folkrörelseorganisation kan PRO sprida information till medlemmarna om vikten av att förbereda sig för och hantera kriser och krig. I likhet med andra samhällsinstitutioner behöver PRO analysera hur ett förändrat läge påverkar vår organisation och hur vi behöver utvecklas för att möta det.

PRO arbetar nära både banker, polis och andra organisationer för att sprida information om hur kriminella arbetar och hur pensionärer kan skydda sig mot brott. Att bjuda in polisen till möten i PRO-föreningar för att informera kan vara värdefullt. Vi ska dock aldrig ta över de uppgifter som tillkommer andra aktörer.

Artificiell intelligens (AI) och digitalisering

Samhället präglas av en digitaliserings- och AI-norm där kraven och förväntningarna hela tiden stiger på att alla ska kunna använda de nya verktygen. Därför måste det livslånga lärandet fullt ut även gälla digitala produkter och tjänster.

Digital teknik ska integreras på ett sätt som stärker äldreomsorgen och förbättrar livskvaliteten. Genom digitala hjälpmedel kan äldre få ökad självständighet och trygghet. Det är dock viktigt att säkerställa att tekniken är tillgänglig och anpassad efter behov och med respekt för den personliga integriteten.

Många hoppas att digitalisering, AI och robotisering delvis ska kunna lösa resursbristen inom vård och omsorg. Här finns dock ett antal etiska frågeställningar, och ett rättmätigt krav är att nya verktyg och lösningar inom vård och omsorg utformas med användarnas olika funktionalitet i åtanke. För de personer som behöver det ska det alltid vara möjligt att få vård och omsorg av en fysisk person.

Det är en utbredd myt att alla kommer att bli digitalt delaktiga med tiden. De stämmer inte. Sjukdom kan exempelvis göra att man tappar sin digitala kompetens. Även om samhället satsar på det livslånga lärandet och på att säkerställa att alla samhällsviktiga digitala tjänster är enkla att använda kommer det alltid att finnas grupper som inte använder digitala tjänster.

Pensionärer ska inte bara inkluderas i den digitala utvecklingen som grupp; pensionärer ska vara med och forma den digitala framtiden. Användarmedverkan ska vara en självklar del i varje ny design av samhällsviktiga digitala tjänster.

De som designar och utvecklar enskilda digitala tjänster och som upphandlar och fattar beslut om samhällstjänster behöver utgå från ett användarperspektiv. För att tjänsterna ska bli enkla att använda krävs stor kunskap om kognitiv tillgänglighet hos alla som arbetar med digitala tjänster.

Samhället måste acceptera att digitalisering inte är en universallösning för alla och att analoga alternativ till digitala tjänster måste finnas. Detta innebär att alla måste ha möjlighet att få fysisk post, betala räkningar med kontanter och boka biljetter utan att behöva använda en smarttelefon eller logga in med digital legitimation. Digitaliseringen tar inte ta bort behovet av fysisk kontakt. Det måste även finnas mötesplatser i det fysiska rummet.

Det allmänna behöver införa system där äldre kan utse digitala ombud som kan hantera digitala ärenden på ett säkert och spårbart sätt, utan att man behöver ge upp sin integritet.

PRO ska fortsätta att engagera sig i frågor som rör digitaliseringen av samhället, inte minst av vård och omsorg. Vi ska vara förutseende och belysa konsekvenser, bidra med vårt specifika användarperspektiv och hela tiden arbeta för medlemmarnas delaktighet i samhället.

Våra medlemmar har behov av ökad digital kompetens och ett kontinuerligt lärande för att klara sin digitala vardag. Vi behöver öka kompetensen bland förtroendevalda i vår egen organisation. Mer utbildning och hjälp till regelefterlevnad behövs. Vi ska också verka för gratis IT-hjälp till pensionärer i samarbete med studieförbund och kommuner, till exempel hjälp med att hantera telefonen, för att motverka digitalt utanförskap.

Klimat och hållbarhet

Klimatet är vår tids ödesfråga och klimat- och miljöarbetet är viktigt för PRO. Vi som är pensionärer vill att kommande generationer ska kunna leva ett bra liv och klimatkrisen är ett hot mot det.

Sverige måste uppfylla sina åtaganden för att klara både inhemska klimatmål och de klimatmål Sverige har åtagit sig inom ramen för samarbetet i EU och FN. För att vara hållbar måste klimatomställningen vara rättvis för alla oavsett var i landet vi bor.

Globalt är det avgörande att det FN-ledda arbetet med att begränsa temperaturökningen och motverka klimatförändringarnas verkningar blir framgångsrikt. Äldre behöver finnas med när världens länder arbetar för att nå de globala målen för hållbar utveckling.

Pensionssystemet bör användas som ett verktyg för klimatomställning. De statliga AP-fonderna bör använda sitt ägande för att påverka företag att upphöra med investeringar i fossil industri. Fondernas ägande i företag som inte bidrar till omställningen ska avvecklas.

Lokalt måste samhället planera för att motverka riskerna vid extrema väderhändelser, till exempel genom plantering av fler träd och mer växtlighet som sänker temperaturen på torg och trottoarer. Den gröna staden är en säkrare stad. Särskilda boenden måste förberedas för att kunna hålla lämplig inomhustemperatur även vid extrema temperaturer utomhus.

Offentlig service, vård och omsorg ska finnas så nära människor som möjligt för att minska onödiga transporter.

Som en stor samhällsaktör och folkrörelse har PRO ett ansvar för att minska klimatpåverkan i vår egen verksamhet. Detta är något som löper parallellt med vårt intressepolitiska arbete i klimatfrågorna. Vi driver på för klimatvänliga och hållbara beslut på lokal, regional och nationell nivå, gärna i samverkan med andra organisationer som delar PRO:s klimatambitioner.

PRO ska i ökande grad använda digital kommunikation. Vi ska alltid överväga om det är nödvändigt att ses fysiskt. PRO verkar för ökad användning av kollektivtrafik, cykling och promenader där det är möjligt. Vi uppmuntrar till samåkning vid gemensamma aktiviteter och evenemang. Vi är restriktiva med pappersförbrukningen. Medlemmar och föreningar i PRO uppmuntras att välja närproducerad, ekologisk och säsongsanpassad mat. Vi uppmuntrar medlemmar och föreningar att minska sitt avfall genom att återvinna och återanvända.

PRO tar plats i världen

PRO bidrar genom vår verksamhet, både på hemmaplan, i EU och i vårt internationella arbete, till FN:s Agenda 2030 och till de 17 globala målen för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar värld. Vi ska bidra till att Sveriges och EU:s åtaganden när det gäller genomförandet av dessa och andra relevanta internationella mål uppfylls.

En av de stora globala utmaningarna är den växande andelen äldre i världen och att äldre i fattigare länder saknar ofta tillgång till fungerande sjukvård, äldreomsorg och rimliga pensioner. FN har utsett perioden 2021–2030 till ett decennium för ett hälsosamt åldrande och bekämpande av ålderism, och världshälsoorganisationen WHO genomför ett arbete med äldrevänliga städer där man vill att fler svenska kommuner ska ansluta sig.

Det behövs en FN-konvention om äldres mänskliga rättigheter och att Sverige ratificerar en sådan konvention.

PRO tänker globalt, även om vi för det mesta agerar lokalt. PRO agerar genom *Help Age International* för att utveckla och stärka äldres mänskliga rättigheter, motverka ålderism och få beslutsfattarna att förstå och inse vikten av att äldrefrågorna uppmärksammas på internationell nivå.

På EU-nivå är vår roll att tillsammans med andra nordiska pensionärsorganisationer stå upp för en samhällsmodell som bygger på en generell och solidariskt finansierad välfärd.

I Nordiska samarbetskommittén (NSK) ingår åtta nordiska pensionärsorganisationer. Samverkan i NSK är viktig för att utbyta erfarenheter mellan länderna och gemensamt driva frågor, både i Norden och inom EU. Genom NSK är PRO medlem i *Age Platform Europe*.

©pro.se, september 2026